

Oponentský posudek na práci:

MOŽNOSTI TRÉNINKU PRACOVNÍ PAMĚTI A JEHO VLIV NA KOGNITIVNÍ FUNKCE

(autorka: Anna Páchová)

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

Oponent: doc.PhDr. Marek Preiss, PhD.

Posuzovaná je zapojená do publikační činnosti (7 citovaných vlastních publikací) související s doktorandským projektem.

Cílem práce autorky je ověření možnosti tréninku pracovní paměti a jeho vliv na rozvoj kognitivních funkcí se zvláštním důrazem na efekt u dětí z rodin s nižším SES. Autorka vytvořila 400 minutový PC program zaměřený na trénink pracovní paměti. Trénování se zúčastnily dvě skupiny dětí, které se lišily v socioekonomickém statusu. Trénink prokázal u obou skupin významné zlepšení v řešení paměťových úloh blízkého i vzdalého transferu, transfer do oblasti intelektových schopností byl nalezen pouze u dětí s nižším SES.

Téma považuji za vysoce aktuální. Počítačová rehabilitace je rozvíjejícím se oborem. Autorka adekvátně pracuje s literaturou. Oceňuji rozbor Klinbergových a navazujících prací. Autorka srozumitelně popisuje problematiku transferu výsledků tréninku. Výborná je kapitola o změnách mozku spojených s trénováním.

Z domácí literatury postrádám přínos prim. Novotného k rozvoji Cogmedu v ČR (ale celkově je domácí literatura značně opomenutá), jeho zkušenosti a výzkumnou snahu (vlastní časopis na toto téma, probíhající doktorandská práce). Možná, že by tvrzení na str.74 – odmítnutí Cogmed jako finančně náročného neobstál. Pokud by studie použila právě Cogmed, zařadila by se mezi další práce využívající tento program, autorce by to zajistilo citace navazujících výzkumníků a svým zaměřením na děti ze znevýhodněného prostředí by rozšířilo indikační oblast programu. Ale chápu snahu autorky o vlastní trénink, který může být potenciálně využitelný v rámci povinného vzdělávání.

Metodologicky autorka postupovala s využitím experimentální skupiny a neaktivní kontrolní skupiny. Program Memory Campaign, který autorka vytvořila a v projektu použila, musel být nesmírně náročný na vývoj a je originálním přínosem hodnocené doktorandské práce. Popis program v práci je vysoce nadstandardní a ilustrativní. Výběr testové baterie mi připadá zcela adekvátní.

Výsledková část je velmi podrobná, ilustrativní. Diskusi hodnotím jako vyčerpávající, podrobnou a přehlednou.

Navrhuji tyto otázky pro ústní obhajobu:

1. Doporučuji dát do souvislostí výsledky dis.práce s nyní citovanou knihou Spitzera (Digitální demence), odmítající kognitivní trénink.
2. Diskutovat použití či nepoužití programu Cogmed v samotné studii, hypoteticky lišily by se výsledky?
3. V případě dlouhodobého sledování vlivu tréninku, předpokládá autorka přetrvávající efektivitu?
4. Je otázka, zda Ravenův test je pro měření inteligence v tomto případě optimální, existují adekvátnější varianty?
5. Lze odhadnout, jak by výsledky dopadly v případě zapojení aktivní kontrolní skupiny?

Lze konstatovat, že disertace splnila stanovený cíl. Myslím, že i více, je příkladem poctivé a detailní práce s literaturou i s vlastními výsledky. Zjištění, že program má benefity pro děti se znevýhodněného prostředí, může být podkladem pro kognitivní trénink v rámci povinného vzdělávání. Jsem zvědavý, zda se počítačový program uplatní v české/slovenské praxi.

Disertace splnila podmínky kladené na toto řízení. Jednoznačně ji doporučuji k obhajobě.

27.5.2014

Marek Preiss